

Co dalej? Przewodnik po kolejnych etapach KPEiK i nadchodzącej dekadzie w polityce klimatycznej i energetycznej UE.

LIFE PlanUp

Opublikowano: Grudzień 2020 r.

Raport sporządzony przez Europejską Federację Transportu i Środowiska (European Federation for Transport & Environment; T&E) z wkładem ze strony Europejskiego Biura Ochrony Środowiska (European Environmental Bureau; EEB), organizacji Carbon Market Watch (CMW) i stowarzyszenia Energy Cities

Koordynacja: Transport & Environment

Grupa ekspertów: Cristina Mestre, Barbara Mariani, Asger Mindegaard, David Donnerer, Agnese Ruggiero.

Cytowanie niniejszego dokumentu

LIFE PlanUp (2020): Co dalej? Przewodnik po kolejnych etapach KPEiK i nadchodzącej dekadzie w polityce klimatycznej i energetycznej UE.

Dodatkowe informacje

Cristina Mestre

Biofuels Manager

Transport & Environment

cristina.mestre@transportenvironment.org

Tel.: +32 (0)488 797 439

Square de Meeûs, 18, 2nd floor | B-1050 | Bruksela | Belgia

www.transportenvironment.org | @transenv | fb: Transport & Environment

Podziękowania

Projekt Life PlanUp otrzymał środki z programu Unii Europejskiej LIFE. Projekt otrzymał również hojne wsparcie ze strony Europejskiej Fundacji Klimatycznej (European Climate Foundation; ECF).

Informacja prawna

Niniejsza publikacja została sfinansowana przez Komisję Europejską w ramach programu LIFE oraz przez Europejską Fundację Klimatyczną. Nadrzędnym celem programu LIFE jest rola katalizatora zmian w opracowywaniu polityki i jej wdrażaniu przez zapewnienie i dystrybucję rozwiązań oraz najlepszych praktyk umożliwiających osiągnięcie celów środowiskowych i klimatycznych oraz w wyniku promowania innowacyjnych technologii chroniących środowisko i ograniczających zmianę klimatu. Informacje i opinie uwzględnione w niniejszym raporcie należą do autorów i niekoniecznie są zgodne z oficjalnym stanowiskiem Komisji Europejskiej.

European
Climate
Foundation

Streszczenie

Unia Europejska stoi w obliczu bezprecedensowego tempa działań w zakresie zmian klimatycznych i polityk służących sprostaniu wyzwaniu klimatycznemu. Na przestrzeni ostatnich kilku lat, od czasu opublikowania pakietu Czysta energia w 2016 r., UE, rządy państw członkowskich i wszystkie zaangażowane strony ciężko pracowały, aby uzgodnić, przyjąć i przedstawić przepisy mające na celu ograniczenie emisji w poszczególnych sektorach gospodarki. Trzonem tych przepisów są krajowe plany na rzecz energii i klimatu (KPEiK), które odzwierciedlają strategię dekarbonizacji gospodarki poszczególnych krajów UE na nadchodzące lata.

Europejski Zielony Ład stwarza nowe warunki dla działań, których ostatecznym celem jest osiągnięcie przez UE neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2050 r. Obecnie UE „pracuje wstecz”, aby wyznaczyć kamienie milowe, które pozwolą doprowadzić nas do tego celu w 2050 r. Oznacza to, że wcześniej uzgodnione cele klimatyczno-energetyczne (i sektorowe) są po prostu niewystarczające.

Zatem rok 2021 będzie kluczowy dla zintensyfikowania działań w zakresie polityki klimatyczno-energetycznej i opublikowanych zostanie wiele proponowanych polityk, aby uzgodnić bardziej ambitne cele. Nadchodzące lata stwarzają duże możliwości dla organizacji pozarządowych (NGO), organizacji społeczeństwa obywatelskiego (CSO) i wszystkich zainteresowanych stron, pozwalając przedstawić argumenty za większymi ambicjami w kluczowych sektorach, co ma również znaleźć odzwierciedlenie w weryfikacji programów KPEiK, która ma nastąpić w 2023 r.

Niniejszy przewodnik ma na celu przedstawienie mapy drogowej odpowiednich polityk, które zostaną poddane przeglądowi i potencjalnie zreformowane, począwszy od końca 2020 r. i przez co najmniej trzy lata.

Spis treści

Streszczenie

Spis treści

Wprowadzenie i kontekst

Dekarbonizacja gospodarki UE – nadchodzące przeglądy stosownych przepisów

Plany naprawcze związane z pandemią Covid-19

Zasoby do wykorzystania

Wprowadzenie i kontekst

Rok 2020 to wyjątkowy rok. Unia Europejska znajduje się na rozdrożu w zakresie polityki dotyczącej zmian klimatycznych, zdrowia publicznego i naprawy gospodarczej, mając szansę stać się liderem w dziedzinie zielonej i zdekarbonizowanej gospodarki.

Polityka energetyczno-klimatyczna jest obecna w Unii Europejskiej od dawna, aby umożliwić UE przyczynienie się do redukcji emisji gazów cieplarnianych zgodnie z wymogami Protokołu z Kioto. W pakiecie klimatyczno-energetycznym 20-20-20 przyjęto pierwsze duże kompleksowe ramy regulacyjne w celu osiągnięcia redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20% do 2020 r., co zostało poddane przeglądowi w 2018 r., kiedy UE uzgodniła cel redukcji emisji gazów cieplarnianych o -40% do 2030 r. Nadrzędna polityka klimatyczno-energetyczna obejmuje unijny system handlu uprawnieniami do emisji (ETS), rozporządzenie w sprawie działań na rzecz klimatu (wcześniej zwane rozporządzeniem w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych), dyrektywy dotyczące promowania energii odnawialnej i efektywności energetycznej oraz politykę sektorową, która dotyczy redukcji emisji w określonych sektorach gospodarki takich jak rolnictwo (rozporządzenie w sprawie użytkowania gruntów i zmiany użytkowania gruntów oraz leśnictwa – LULUCF) i transport (rozporządzenie w sprawie norm emisji CO₂ dla lekkich i ciężkich pojazdów użytkowych). Istotna zmiana ram regulacyjnych w dziedzinie energii i klimatu została wprowadzona wraz z pakietem Czysta energia z 2018 r. – jest to system zarządzania unią energetyczną („rozporządzenie w sprawie zarządzania”), zgodnie z którym każde państwo członkowskie ma obowiązek ustanowienia 10-letniego planu na rzecz energii i klimatu (KPEiK)¹ na lata 2021 do 2030 (do aktualizacji w nadchodzących dziesięcioleciach). Jednak pomimo znacznych ulepszeń dokonanych w całej gospodarce w ciągu ostatnich 10 lat, polityki te są nieoptymalne, ponieważ często brakuje im ambicji i pozostawiają kilka luk. Ekspertki naukowcy² wykazują, że UE potrzebuje znacznie więcej, aby przyczynić się do utrzymania globalnego ocieplenia poniżej 1,5°C, co jest prognozą pozwalającym na ograniczenie poważnych szkód i utrzymanie życia na Ziemi w niezmiennym stanie. Według nauki³ ambicje UE w zakresie ograniczenia emisji powinny wzrosnąć do co najmniej -65% do 2030 r. Opóźnienie działań zmusi gospodarkę UE do korzystania z paliw kopalnych przez dziesięciolecia i utrudni osiągnięcie neutralności węglowej do 2050 r. zgodnie z postanowieniami Europejskiego Zielonego Ładu ogłoszonymi przez Komisję Europejską w grudniu 2019 r.

Krajowe plany na rzecz energii i klimatu (National Energy and Climate Plans)

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en

² <https://www.ipcc.ch/sr15/>;
<https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>

³ Tworzenie scenariusza energetycznego zgodnego z Porozumieniem paryskim (PAC) Rozdział 3 – Osiągnięcie celu porozumienia paryskiego 1,5°C, raport CAN Europe i EEB, czerwiec 2020 r. – <https://eeb.org/library/building-a-paris-agreement-compatible-scenariusz-energii-pac/>

Jak wspomniano powyżej, istnieje kilka polityk UE regulujących emisje i dekarbonizację w kluczowych sektorach gospodarki⁴. Jednak w 2018 roku Rozporządzenie w sprawie zarządzania UE po raz pierwszy nałożyło na państwa członkowskie obowiązek przygotowania zintegrowanych planów osiągnięcia celów klimatycznych i energetycznych, do których są zobowiązane na mocy prawodawstwa UE. Krajowe plany na rzecz energii i klimatu (KPEiK)⁵ wyznaczają dziesięcioletni strategiczny horyzont polityki krajowej w zakresie polityk i środków, które każdy kraj UE wdroży w celu zmniejszenia emisji w kontekście krajowym. Plany te obejmują pięć wymiarów unii energetycznej i klimatycznej:

- Efektywność energetyczna
- Energia odnawialna
- Redukcja emisji gazów cieplarnianych
- Wzajemne zależności
- Badania i innowacje.

Do początku 2020 roku wszystkie 27 krajowych KPEiK zostało przedłożonych Komisji Europejskiej po zakończeniu weryfikacji projektów pierwotnie złożonych w 2018 i 2019 r. We wrześniu 2020 roku Komisja Europejska opublikowała [ostateczną ogólną ocenę projektów KPEiK](#). Plany będą obecnie podlegać przeglądom w latach 2020-2030.

Europejski Zielony Ład

Pod koniec 2019 roku Wiceprzewodniczący KE Frans Timmermans przedstawił projekt Europejskiego Zielonego Ładu⁶, który jest głównym planem dążącym do uczynienia Europy pierwszym neutralnym dla klimatu kontynentem na świecie. W ramach Europejskiego Zielonego Ładu UE zaproponowała szereg strategii obejmujących wszystkie sektory gospodarki: strategię przemysłową, gospodarkę o obiegu zamkniętym, różnorodność biologiczną, energetykę i rolnictwo w celu przyczynienia się do osiągnięcia zerowej emisji netto do 2050 r. w proponowanym europejskim prawie klimatycznym⁷.

Cel zerowej emisji netto wyznacza nowy precedens dla polityki klimatycznej w Europie, który doprowadzi do podwyższenia wszystkich obecnych celów w zakresie energii i klimatu.

Plan w zakresie celów klimatycznych na 2030 r.

Aby osiągnąć neutralność węglową, UE dąży do zwiększenia docelowej redukcji emisji na 2030 r. z -40% do -55% (cel nie został jeszcze zatwierdzony) w porównaniu z poziomami z 1990 r. Aby to osiągnąć, Komisja Europejska wdrożyła we wrześniu 2020 roku Plan w zakresie celów klimatycznych⁸, który obejmuje mapę drogową Komisji i ogólne kierunki

---

⁴ W odniesieniu do projektu LIFE+ PlanUp niniejszy dokument koncentruje się na sektorach budownictwa, rolnictwa i transportu.

⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

⁷ Toczą się rozmowy na etapie tworzenia wersji roboczej projektu.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588581905912&uri=CELEX:52020PC0080>

⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en

działań w celu zwiększenia ambicji we wszystkich stosownych aktach prawnych dotyczących redukcji emisji w Europie.

Zweryfikowane wnioski ustawodawcze zostaną przedstawione do czerwca 2021 r.⁹ w ramach tzw. pakietu „Fit for 55”.

Kryzys Covid-19

Na początku 2020 roku w Unię Europejską (i cały świat) uderzył bezprecedensowy kryzys. Globalna pandemia nowego koronawirusa, który wywołuje chorobę Covid-19, wstrzymała cały świat, który w chwili sporządzania niniejszego dokumentu nadal zmagą się z sytuacją kryzysową. Niektóre kraje zostały poważnie dotknięte, doświadczając wzrostu bezrobocia, kryzysu sanitarnego i spowolnienia gospodarczego.

Takie dramatyczne sytuacje wymagają wsparcia i pomocy w przezwyciężeniu kryzysu i wyhamowaniu jego negatywnych skutków. Na tej podstawie UE ogłosiła plan naprawczy¹⁰ obejmujący pożyczki i dotacje na wsparcie krajów UE – zwłaszcza tych, na które pandemia miała największy wpływ. Aby uzyskać dostęp do tych zasobów, UE wymaga, aby plany naprawy krajów UE były zgodne z celami UE w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji. Ponadto w planie naprawczym UE proponuje się wzmocnienie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w celu szybszego osiągnięcia neutralności klimatycznej w państwach członkowskich.

Cel niniejszego przewodnika

Niniejszy przewodnik ma na celu dostarczenie czytelnikowi informacji umożliwiających nawigację i monitorowanie wdrażania odpowiednich europejskich polityk energetycznych i klimatycznych w kontekście Europejskiego Zielonego Ładu, KPEiK oraz planów naprawczych dotyczących pandemii Covid-19. Zespół projektowy LIFE PlanUp opiera ten dokument na pracach wykonanych do tej pory w ramach projektu, takich jak wytyczne i dokumenty, analiza projektów KPEiK, badania i rozmowy z interesariuszami, w tym organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz władzami lokalnymi i regionalnymi.

---

⁹

https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_en

¹⁰

https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en

Dekarbonizacja gospodarki UE – nadchodzące przeglądy stosownych przepisów

Ta część zawiera przegląd i harmonogram przewidywanego przeglądu kluczowych instrumentów służących do zarządzania klimatem i energią. Informacje bazują na liście odpowiednich aktów prawnych zawartej we wcześniejszej dokumentacji PlanUp¹¹.

Przeglądy i zmiany prawodawstwa stwarzają ważne możliwości założenia ambitniejszych celów w odpowiednich instrumentach polityki. Instrumenty te *muszą* wręcz zostać zrewidowane, aby odzwierciedlić cel zerowej emisji netto uzgodniony w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, ponieważ ten nowy, ambitny cel musi zostać odzwierciedlony i wdrożony w całym spektrum przepisów dotyczących energii i klimatu.

Prawodawstwo UE

Jak wspomniano powyżej, Europejski Zielony Ład, a zwłaszcza Plan w zakresie celów klimatycznych na 2030 rok, spowoduje rewizję odpowiednich przepisów – a niektóre inne przepisy zostaną poddane przeglądowi poza zakresem Planu.

- **Polityka klimatyczna UE – ETS, ESR i LULUCF**

Europejski system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) reguluje poziomy emisji w sektorach przemysłu ciężkiego i lotnictwa wewnątrzunijnego i obejmuje około 45% całkowitej emisji gazów cieplarnianych w UE. Jest to system handlu emisjami zanieczyszczeń, w ramach którego przedsiębiorstwa otrzymują uprawnienia do emisji (kredyty), którymi mogą handlować między sobą. Już uzgodniony cel redukcji emisji gazów cieplarnianych wynosi 43% do 2030 roku w porównaniu z poziomem wyjściowym z 2005 roku. W momencie sporządzania niniejszego dokumentu oczekuje się, że pierwszy etap procesu rewizyjnego rozpocznie się jesienią 2020 r.

Rozporządzenie UE w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych (EU ESR, znane również jako rozporządzenie w sprawie działań na rzecz klimatu lub CAR) obejmuje emisje gazów cieplarnianych z kluczowych sektorów (istotnych w ramach projektu PlanUp), takich jak transport, budownictwo i rolnictwo – gdzie największym emitentem jest sektor transportu. Rozporządzenie EU ESR obejmuje 60% emisji bloku i wyznacza różne krajowe cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych dla każdego państwa członkowskiego. W momencie sporządzania niniejszego dokumentu oczekuje się, że proces rewizji rozporządzenia ESR rozpocznie się jesienią 2020 r.

Tak zwane **rozporządzenie LULUCF** obejmuje emisje z sektorów użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. Zaczyna obowiązywać od 2021 roku i sprawia, że po raz pierwszy UE reguluje emisje z sektora

---

¹¹Przewodnik po zasadach UE dotyczących klimatu i eliminacji emisji węgla w sektorach, styczeń 2019 r. <https://cdn.webdoos.io/planup/bb3c954f6cdb170ba991b5a4d2eb9bd0.pdf>

użytkowania gruntów i leśnictwa, biorąc pod uwagę europejskie pochłaniacze dwutlenku węgla w celu uwzględnienia emisji ujemnych.

- **Przegląd KPEiK**

Zgodnie z treścią rozporządzenia w sprawie zarządzania kraje UE muszą przeprowadzić przegląd i aktualizację swoich KPEiK do 2023 roku, a następnie co 10 lat. W przypadku braku aktualizacji planu w celu odzwierciedlenia nowych rozwiązań i/lub przełomów technologicznych państwo członkowskie musi uzasadnić przed Komisją Europejską, dlaczego nie dokonano aktualizacji.

- **Inne istotne elementy**

W ramach pakietu „Fit for 55” (przewidywanego na czerwiec 2021 roku) i zgodnie z priorytetami Przewodniczącej Von der Leyen, Komisja Europejska zaproponuje mechanizm dostosowania limitów węglowych. Mechanizm ten zostanie zaproponowany dla wybranych sektorów w celu zmniejszenia ryzyka niekontrolowanych emisji i odzwierciedlenia zawartości węgla w imporcie.

Przeglądy w sektorowym prawodawstwie UE

Transport

W przewodniku, o którym mowa w przypisie 6, przedstawiamy główne polityki UE, których celem jest dekarbonizacja sektora transportu. Poniższy zarys wyjaśnia kolejne kroki w zakresie tych aktów prawnych.

- **Normy emisji CO₂ dla lekkich pojazdów użytkowych**

Lekkie pojazdy użytkowe (samochody pasażerskie i samochody dostawcze) są odpowiedzialne za 70% wszystkich emisji z transportu drogowego w UE oraz ok. 15% całkowitych emisji w UE.

Tak zwane nowe normy emisji CO₂ dla samochodów¹² zostały przyjęte pod koniec 2018 roku i zakładają redukcję emisji o odpowiednio 15% i 37,5% (31% dla samochodów dostawczych) do 2025 i 2030 roku w porównaniu z poziomem wyjściowym z 2021 roku. Każdy producent pojazdów otrzymuje określony roczny cel dla całej floty, który będzie ostatecznie prowadził do realizacji celów na rok 2025 i 2030. W razie większych emisji producenci samochodów będą musieli zapłacić karę. Dodatkowo przepis ten ma na cel zwiększenie udziału pojazdów zero- i niskoemisyjnych (ZLEV) w rynku przez przydzielenie im „miękkiego” mandatu, chociaż w rzeczywistości jest to w dużej mierze cel prognozowany.

Zgodnie z przyjętym tekstem (art. 15) Komisja Europejska musi dokonać przeglądu skuteczności rozporządzenia do 2023 r. Jednak przegląd ma nastąpić już w 2021 roku po opublikowaniu Planu w zakresie celów klimatycznych, który przewiduje zwiększenie celu do 50% (z przyjętych 37,5%) do 2030 roku.

- **Normy emisji CO₂ dla pojazdów ciężarowych.**

---

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R0631>

Po raz pierwszy od przyjęcia rozporządzenia w sprawie norm emisji CO₂ dla pojazdów ciężarowych o dużej ładowności w 2019 roku UE reguluje poziom emisji dla tego środka transportu. To ważny krok, ponieważ pojazdy ciężarowe są odpowiedzialne za około 25% emisji z transportu drogowego w UE. Cele redukcyjne wynoszą odpowiednio 15% i 30% do 2025 i 2030 roku w oparciu o poziom wyjściowy z 2019 roku.

Komisja Europejska dokona przeglądu przepisów dotyczących emisji CO₂ dla pojazdów ciężarowych o dużej ładowności w 2022 r. Do chwili sporządzenia niniejszego dokumentu nie przedstawiono żadnych nowych informacji w sprawie przeglądu.

- **Dyrektywa w sprawie stosowania energii ze źródeł odnawialnych**

Dyrektywa w sprawie stosowania energii ze źródeł odnawialnych z 2018 roku (REDII) określa cel wykorzystania energii odnawialnej w transporcie na rok 2030. Wiążący cel wynosi 7% do uzupełnienia paliwami zaawansowanymi (w tym energią elektryczną ze źródeł odnawialnych), ponieważ kraje UE mogą pozostać na tym poziomie 7%, jeśli nie będą promować i wykorzystywać biopaliw na bazie żywności i paszy. Do tej pory biopaliwa na bazie żywności i paszy były szeroko stosowane; jednak biopaliwa te mają znaczący negatywny wpływ na klimat i środowisko, związany z bezpośrednią i pośrednią zmianą użytkowania gruntów¹³.

W oparciu o przyjęty tekst dyrektywy REDII przegląd założeń nastąpi w 2023 r. Jednak w momencie sporządzania niniejszego dokumentu proces przeglądu/rewizji rozpoczął się już od konsultacji w sprawie planu działania. W ramach Planu w zakresie celów klimatycznych Komisja Europejska proponuje zwiększenie celu dotyczącego stosowania energii ze źródeł odnawialnych w transporcie. Jednak ważne jest, aby zagwarantować zrównoważoną produkcję paliw, które kwalifikują się do takiego celu. Szczegółowe publiczne konsultacje spodziewane są pod koniec 2020 r.

Budownictwo

Główną zmianą w zakresie redukcji emisji w sektorze budownictwa jest projekt Fali renowacji, który Komisja Europejska przedstawiła w połowie października 2020 r.

- **Fala renowacji**

Projekt Fali renowacji¹⁴ opublikowany 14 października 2020 r. będzie wiodącą strategią podwojenia rocznych wskaźników renowacji energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych oraz wspierania głębokiej renowacji energetycznej w ciągu najbliższych dziesięciu lat. Ma również na celu poprawę jakości życia osób mieszkających w budynkach i korzystających z nich, mając na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w Europie i stworzenie do 160 000 dodatkowych zielonych miejsc pracy w sektorze budowlanym. Strategia będzie obejmować szeroki wachlarz podmiotów i sektorów i będzie koncentrować się przede wszystkim na zasadzie efektywności energetycznej, przystępności cenowej, podejściu do obiegu zamkniętego i cyklu eksploatacji, stosowaniu odnawialnych źródeł energii oraz wysokich normach zdrowotnych i środowiskowych. Lista działań, które zostaną wdrożone przez Komisję Europejską w ciągu najbliższych 2-4 lat znajduje się w załączniku do komunikatu. Działania obejmują zwiększenie dostępu do informacji, rozwiązań prawnych i instrumentów motywujących do renowacji, rozwiązania gospodarcze o obiegu zamkniętym na rzecz

---

¹³ <https://www.transportenvironment.org/what-we-do/biofuels>

¹⁴

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1603122220757&uri=CELEX:52020DC0662>

zrównoważonego środowiska zabudowy, zwalczanie ubóstwa energetycznego oraz dekarbonizację systemów ogrzewania i chłodzenia.

Wraz z Falą renowacji Komisja Europejska przedstawiła zalecenie dotyczące rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego¹⁵ oraz inicjatywę zwaną Nowym Bauhausem.¹⁶

- **Dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków**

Dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD), która została zmodyfikowana w 2018 roku (2018/844/UE), określa szeroki zakres polityk i środków wspierających państwa członkowskie w poprawie charakterystyki energetycznej zasobów budowlanych. Dyrektywa EPBD stanowi, że państwa członkowskie będą musiały przyjąć długoterminowe strategie dekarbonizacji sektora budowlanego, i obejmuje kamienie milowe wyznaczone na lata 2030, 2040 i 2050. Określa również, że od 31 grudnia 2020 r. wszystkie nowe budynki będą musiały być budynkami o niemal zerowej emisji (NZEB). Wymaga również świadectw charakterystyki energetycznej dla wszystkich sprzedawanych lub wynajmowanych budynków i wspiera elektromobilność przez wprowadzenie minimalnych wymagań dla parkingów o określonej wielkości oraz instalację inteligentnych technologii, takich jak automatyka budynkowa i systemy sterowania. Dyrektywa EPBD będzie oceniana zgodnie z celami strategii Fali renowacji.

- **Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej**

Nowelizacja dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (EED) wejdzie w skład pakietu „Fit-for-55”. Obecna dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej określa wiążące środki, które mają pomóc UE w osiągnięciu celu w zakresie efektywności energetycznej wynoszącego 32,5% do 2030 r. Cel został wyznaczony na podstawie prognoz modelowych z 2007 roku na 2030 rok. Dyrektywa zmieniła treść poprzedniej dyrektywy i wprowadziła wiążące oszczędności energii dla każdego państwa członkowskiego w wysokości 0,8% końcowego zużycia energii rocznie w latach 2021-2030. Przewiduje się, że korekta celu w zakresie efektywności energetycznej przyczyni się do osiągnięcia wyższego celu w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.

Rolnictwo

- **Wspólna polityka rolna (WPR)**

WPR odpowiada za podział jednej trzeciej całego budżetu UE i ma kluczowe znaczenie dla polityki klimatycznej UE ze względu na duży wpływ sektora rolnego. Około 10% całkowitych emisji w UE oficjalnie przypisuje się sektorowi rolnemu (metan i tlenki azotu produkowane przez zwierzęta gospodarskie i wskutek nawożenia pól uprawnych), ale duża część emisji CO₂ w sektorze LULUCF jest spowodowana zmianami użytkowania gruntów związanymi z

---

¹⁵

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/recommendation_on_energy_poverty_c2020_9600.pdf

¹⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/FS_20_1894

rolnictwem; istnieje wysoki poziom emisji związanych z importowaną paszą dla zwierząt gospodarskich, a ponadto sektor wykorzystuje paliwo i energię elektryczną w procesach produkcji i magazynowania.

WPR jest obecnie w trakcie nowelizacji, a Komisja zaproponowała model, w którym większość uprawnień decyzyjnych w zakresie dystrybucji środków WPR powierza się państwom członkowskim, które są zobowiązane do projektowania krajowych planów strategicznych WPR na określonych warunkach ramowych. Nadchodzące przepisy, pierwotnie przewidziane na lata 2021-2027, zostaną opóźnione o dwa lata. Z tego powodu rozporządzenie dotyczące okresu przejściowego, które dotyczy również funduszy naprawczych związanych z pandemią COVID-19, ma również znaczenie dla redukcji emisji gazów cieplarnianych w tym sektorze.

Wniosek Komisji z 2018 roku spotkał się z przytłaczającą krytyką ze strony Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, badaczy, ekspertów i społeczeństwa obywatelskiego za brak działań w zakresie klimatu i środowiska – to problem, który stał się jeszcze wyraźniejszy ogłoszeniu projektu Europejskiego Zielonego Ładu (EGD) i publikacji strategii „od pola do stołu”. Choć pierwotny wniosek jest niezgodny z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, Komisja wielokrotnie odrzucała wezwania do jego zmiany. Aż 40% wydatków UE na działania klimatyczne w nowym budżecie długofalowym dotyczy WPR pomimo licznych wad metodologii rachunkowej i obowiązujących polityk. Z tego powodu istnieje wiele możliwości poprawy wyników w zakresie działań klimatycznych na poziomie państw członkowskich poprzez krajowe plany strategiczne WPR, co należy uznać za ważną dźwignię stymulującą ograniczanie emisji na mocy rozporządzenia w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Negocjacje trójstronne (między Komisją, Parlamentem i Radą) rozpoczęły się na początku listopada 2020 roku i prawdopodobnie potrwać jeszcze przez znaczną część 2021 roku. Jak wspomniano powyżej, ogłoszenie nowej WPR przewidziane jest na styczeń 2023 roku po dwuletnim okresie przejściowym, aby umożliwić dostosowanie się do znacznych opóźnień w reformie.

- **Strategia „od pola do stołu” (F2F)**

Kiedy Komisja opublikowała swoją strategię na rzecz zrównoważonego systemu żywnościowego UE w maju tego roku, projekt był rozczarowaniem z punktu widzenia ochrony klimatu. Pomimo uznania kluczowej roli produkcji zwierzęcej w emisjach pochodzących z rolnictwa, strategia odstąpiła od wszelkich istotnych zobowiązań dotyczących emisji w tym sektorze. Przede wszystkim strategia sugerowała innowacyjne dodatki do pasz dla zwierząt gospodarskich i alternatywne materiały paszowe jako rozwiązanie oraz kładła większy nacisk na produkcję biogazu z obornika. Wreszcie, strategia popiera również ideę „rolnictwa węglowego”, tj. ideę tworzenia zbywalnych kredytów węglowych za węgiel składowany w glebie i biomasie – podejście, które odgrywa również znaczącą rolę w planie Komisji dotyczącym celów klimatycznych na 2030 r.

Inicjatywy w ramach F2F, które mają największe znaczenie dla KPEiK i rozporządzenia w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów

cieplarnianych, to prawdopodobnie inicjatywa na rzecz rolnictwa węglowego (III kwartał 2021 roku) i plan zintegrowanego zarządzania składnikami odżywczymi (brak przewidywań), które mogą mieć pozytywny wpływ na emisje tlenków azotu związane z nawozami .

Zarządzanie i udział społeczeństwa

• Pakt na rzecz klimatu

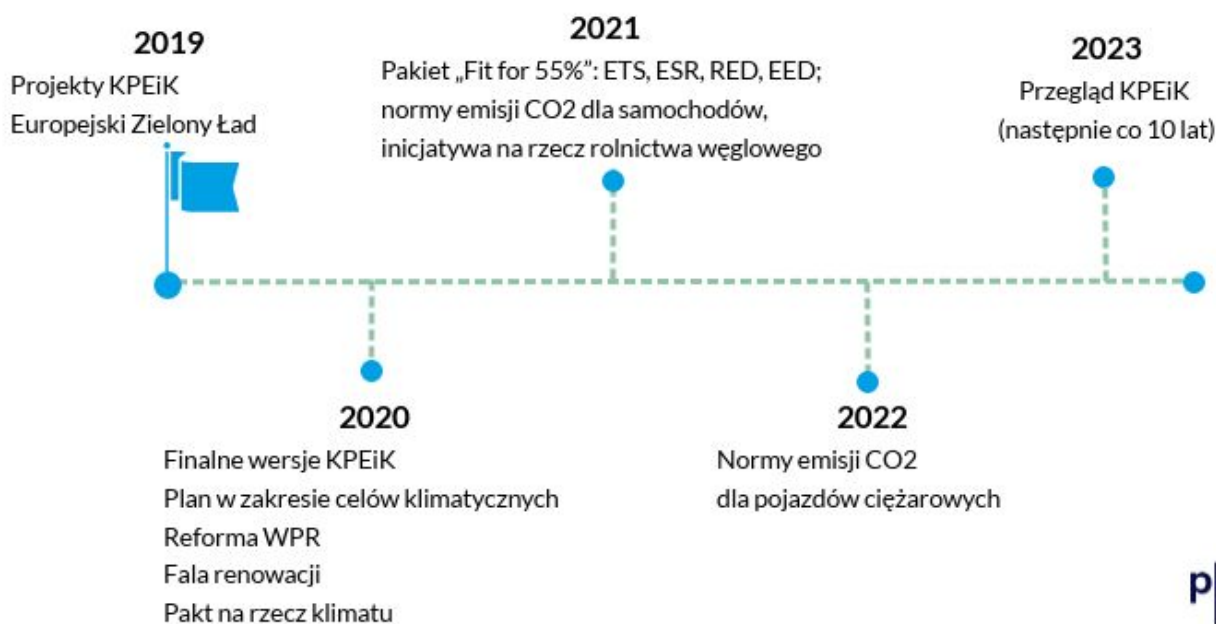
Europejski Pakt na rzecz klimatu zostanie wdrożony przez Komisję Europejską przed końcem 2020 roku. Pakt na rzecz klimatu jest zasadniczo wielopoziomowym dialogiem (jak określono w art. 11 rozporządzenia w sprawie zarządzania dotyczącym KPEiK), który powinien wspierać nową „kulturę klimatyczną” obejmującą obywateli, zainteresowane strony, władze krajowe i instytucje UE na szczeblu europejskim.

Pakt na rzecz klimatu nie jest aktem prawnym jako takim, ale będzie działał jako inicjatywa mająca na celu wzmocnienie „istniejących inicjatyw, projektów i działań oddolnych” wdrażanych przez wielu różnych interesariuszy, takich jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego, władze lokalne i regionalne, społeczności lokalne, osoby fizyczne, środowiska akademickie, przedsiębiorstwa i związki. Zdaniem Komisji Pakt powinien również przyczynić się do lepszej mobilizacji zainteresowanych stron i obywateli do realizacji celu UE, jakim jest zerowa emisja netto do 2050 roku, przez system indywidualnych i zbiorowych „zobowiązań” w zakresie działań na rzecz klimatu (tj. zobowiązań publicznych).

Komisja planuje ponadto przeprowadzić w ramach Paktu na rzecz klimatu bezpośrednie konsultacje z obywatelami i zainteresowanymi stronami, takie jak dialogi obywatelskie, panele obywatelskie lub inne spotkania. Będzie to powiązane z istniejącymi i planowanymi forami, takimi jak Porozumienie Burmistrzów czy Konferencja w sprawie przyszłości Europy (rozpoczęcie jest przewidywane na 2021 r.).

W związku z tym planowany europejski Pakt na rzecz klimatu nie spowoduje zmian legislacyjnych w polityce energetycznej i klimatycznej UE. Może jednak zapewnić zainteresowanym stronom, takim jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego, władze lokalne i regionalne, a nawet obywatele, dodatkowe forum na szczeblu UE, na którym będzie można przedstawić konkretne działania, zgłosić żądania lub nawiązać kontakt z podobnie myślącymi podmiotami dążącymi do zrealizowania celów Europejskiego Zielonego Ładu i zerowej emisji netto do 2050 r.

Harmonogram procesów legislacyjnych

Plany naprawcze związane z pandemią Covid-19

W niniejszej części przedstawiono listę kontrolną planów naprawczych dotyczących skutków pandemii COVID-19, które państwa członkowskie będą musiały przedstawić, aby uzyskać dostęp do funduszy UE przeznaczonych dla krajów UE, które ucierpiały w wyniku kryzysu.

Stwarza to istotną okazję do ustalenia „warunków” dostępu do funduszy, który zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej jest uzależniony od dostosowania się do planów UE w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji.

Zainteresowane strony na szczeblu krajowym, w szczególności organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz władze lokalne i regionalne, mają zatem szansę na ukształtowanie krajowych planów naprawczych, co może również znaleźć odzwierciedlenie w nowelizacjach przepisów przedstawionych powyżej.

Lista kontrolna dot. kompleksowych krajowych planów naprawczych

Temat	Powiązane pytania	Przykłady
Harmonizacja	<ul style="list-style-type: none"> Czy działania 	<ul style="list-style-type: none"> Działania zawierają w sobie wyraźny

<p>ja polityk</p>	<p>zaproprowane w planie naprawczym są zgodne z ogólnymi celami UE w zakresie klimatu i energii?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy rozwiązania dla poszczególnych branż (producenci pojazdów, rolnictwo, budownictwo itp.) są zgodne z celami sektorowymi dotyczącymi dekarbonizacji? 	<p>aspekt dążenia do dekarbonizacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomoc udzielana poszczególnym branżom wspiera zieloną transformację – np. pomoc na zakup pojazdów o zerowej emisji; pomoc na rozwój przyjaznych dla klimatu praktyk rolniczych; pomoc na aktualizację zasobów budowlanych w celu poprawy charakterystyki energetycznej itp. • Działania mają na celu osiągnięcie neutralności węglowej najpóźniej do połowy wieku.
<p>Uczciwość</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jakie rodzaje działalności i branże są wspierane lub podlegają dofinansowaniu? 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie jest udzielane wyłącznie czystym branżom przemysłu. • Wsparcie jest uzależnione od zaangażowania branży/firmy w dekarbonizację (np. pakiet ratunkowy dla linii lotniczych). • Wspierane są czyste technologie i badania + innowacje ukierunkowane na neutralność pod względem emisji dwutlenku węgla.
<p>Oś czasu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy proponowane działania są czasowo dostosowane do planów klimatycznych UE? • Czy terminy pokrywają się z okresami realizacji, przeglądami itp.? 	<ul style="list-style-type: none"> • Proponowane działania obejmują przejrzysty okres wdrażania i egzekwowania. • Proponowane działania są uzgodnione w czasie z odpowiednimi przepisami dotyczącymi dekarbonizacji (tj. wytycznymi na lata 2020-2030 itp.).
<p>Kompletność</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy plany naprawcze odzwierciedlają kompleksowe podejście, obejmujące kilka sektorów gospodarki i społeczeństwa obywatelskiego oraz ich wzajemne powiązania? 	<ul style="list-style-type: none"> • Plany przedstawiają podejście zintegrowane. • Plany odzwierciedlają indywidualne korzyści w odpowiednich sektorach, a także wynikające z nich skutki dla gospodarki jako całości.
<p>Aspekty finansowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy plany zawierają jasne wskazanie kosztów proponowanych rozwiązań? • Czy istnieje zestawienie poszczególnych rodzajów inwestycji ujętych w planie? Np. dotacje, pożyczki itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plan jasno wskazuje koszt każdego z proponowanych działań. • Plan jasno wskazuje, kto i w jaki sposób będzie finansował działania.

Zarządzanie i udział społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • Czy plany zawierają jasne informacje na temat właściwych organów publicznych odpowiedzialnych za poszczególne działania? • Czy plany były tworzone z udziałem/pod nadzorem społeczeństwa? • Czy plany przewidują nawiązanie wielopoziomowego dialogu z zainteresowanymi stronami, takimi jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz władze lokalne i regionalne, jak w procesie KPEiK? 	<ul style="list-style-type: none"> • Obywatele i zainteresowane strony, takie jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz władze lokalne i regionalne, miały różne możliwości zgłaszania uwag i proponowania zmian dotyczących planów (np. konsultacje społeczne, grupy ekspertów itp.). • Proces formułowania był przejrzysty. • Nawiązano wielopoziomowy dialog na temat krajowych planów naprawczych i zabezpieczających, zgodnie z procesem przewidzianym w krajowych projektach KPEiK.
Monitorowanie i ocena	<ul style="list-style-type: none"> • Czy plany jasno przedstawiają procesy przeglądu i oceny/kluczowe daty? 	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje przejrzysty harmonogram oceny planów zgodnie z rozwojem polityki klimatycznej i energetycznej. • Istnieją jasne mechanizmy rozbudowy działań i celów.
Zrównoważenie i powtarzalność	<ul style="list-style-type: none"> • Czy plany zakładają zrównoważenie w czasie? • Czy plany przedstawiają jasną długoterminową strategię i wizję? • Czy plany można łatwo skopiować w innych krajach/regionach tego samego kraju? 	<ul style="list-style-type: none"> • Plany przedstawiają wiarygodne i realistyczne działania w perspektywie średnio- i długoterminowej. • Działania są wystarczająco skuteczne i „proste”, aby można je było powtórzyć w innych scenariuszach. • Działania można z łatwością eskalować.

Zasoby do wykorzystania

W ramach projektu PlanUp w ostatnich miesiącach opracowano szereg przewodników i publikacji (w tym analizy KPEiK, najlepsze praktyki, wizualizacje itp.). Istotne publikacje obejmują między innymi:

- [Przewodnik po zasadach UE dotyczących klimatu i eliminacji emisji węgla w sektorach dla początkujących.](#)
- [Zestaw narzędzi do skutecznego angażowania się w proces KPEiK](#)
- [Dobre praktyki z zakresu zarządzania energią i klimatem](#)
- [Zbiór dobrych praktyk z zakresu rolnictwa, budownictwa i transportu](#)

W sekcji [zasobów](#) na stronie internetowej projektu PlanUp można znaleźć więcej przewodników, raportów i publikacji (niektóre w kilku językach), które mogą pomóc w realizacji KPEiK oraz innych polityk klimatycznych.

EU Calc

Projekt PlanUp przyczynił się do opracowania [EU Calc](#), powszechnie dostępnego modelu zaprojektowanego na potrzeby interesariuszy zainteresowanych polityką klimatyczną w celu tworzenia ścieżek dekarbonizacji w oparciu o środki ukierunkowane na różne sektory gospodarki.

Model tworzy i przedstawia związek między emisjami gazów cieplarnianych a społecznym stylem życia, eksploatacją i/lub ochroną zasobów naturalnych, tworzeniem miejsc pracy, produkcją energii, rolnictwem, kosztami itp. w jednym narzędziu, które umożliwia decydującym uzyskanie w czasie rzeczywistym wglądu we wszechstronne analizy potencjalnych zależności, spełniając ich praktyczne potrzeby.

Modele przedstawiają wszystkie sektory ujęte w projekcie PlanUp (transport, rolnictwo, budownictwo). Reprezentuje je zestaw dźwigni dekarbonizacji, np. elektryfikacja pojazdów lub przesunięcie modalne w sektorze transportu. Dźwignie te można ustawić na czterech różnych poziomach ambicji związanych z dekarbonizacją, od zwykłego działania po transformację (najbardziej ambitne działanie). Warto zauważyć, że scenariusz transformacji opiera się na technologiach, które są obecnie dostępne i są „najlepsze w swojej klasie”, ale powinny zostać wdrożone na dużą skalę.

Użytkownik może wybrać różne poziomy poszczególnych dźwigni, aby obserwować wpływ zmian w wybranych kategoriach/sektorach. Jest to pomocne w ocenie skuteczności omawianych działań, zapewniając praktyczne wskazanie wpływu takich działań.

Praktyczny przewodnik użytkownika po programie EU Calc można [znaleźć tutaj](#).

Tematyczne strony internetowe

Jak wskazano powyżej, w ramach projektu PlanUp opracowano szereg wytycznych, raportów i zestawów narzędzi umożliwiających organizacjom zaangażowanie się w proces wdrażania KPEiK oraz szerzej w procesy podejmowania decyzji w zakresie polityki klimatycznej. Linki do odpowiednich stron internetowych można znaleźć powyżej.

Ponadto poniżej przedstawiono dodatkowe linki umożliwiające śledzenie na bieżąco zmian w polityce klimatycznej i energetycznej, a także dekarbonizacji sektorowej.

- [Europejski Zielony Ład](#)
- [Plan w zakresie celów klimatycznych na 2030 r.](#)
- [Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do 2030 r.](#)
- [Efektywność energetyczna](#)
- [Energia ze źródeł odnawialnych – efektywność energetyczna i zarządzanie](#)
- [Krajowe plany na rzecz energii i klimatu](#)
- [Dekarbonizacja transportu](#)
- [Projekt PlanUp](#)
- [Transport i środowisko – kampanie](#)
- [Biblioteka EEB](#)
- [Strona przeglądu EEB dla rolnictwa](#)
- [Strona przeglądu EEB dotycząca klimatu](#)
- [Strategia Komisji Europejskiej „od pola do stołu”](#)
- [Strona Komisji Europejskiej poświęcona WPR](#)
- [Informacje IEEP na temat śledzenia zagadnień klimatycznych w WPR](#)
- [Raport IEEP dotyczący propozycji Komisji w sprawie WPR](#)